

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

РЕЦЕНЗИЯ

От : проф. д-р Радостина Телериг Бакърджиева

Област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“

Професионално направление 3.8. Икономика

Научна специалност „Корпоративно управление /Корпоративна социална отговорност/“

Институт за икономически изследвания при БАН

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Политическа икономия /микроикономика, макроикономика/“ в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за потребностите на катедра „Икономика“ на Общикономически факултет към УНСС, съгласно Решение на Академичен съвет № 6 от 11.12.2024 г. и публикуван в Държавен вестник, бр. 3 от 10.01.2025 г.

Рецензията е подготвена с основание Заповед № 764 от 07.03. 2025 г. на Заместник-ректора по научно-изследователска дейност на УНСС за определяне на състав на научно жури и Протокол № 23 от 17.03.2025 г. от проведеното първо заседание на членовете на научното жури, на което бяха определени рецензенти и автори на становища.

2. Информация за кандидата в конкурса

Гл. ас. Иван Атанасов Божикин е роден на 26.02.1988 г. в гр. Пещера.

Завършил е средно образование в Професионална гимназия по икономика и мениджмънт, гр. Пазарджик.

През периода 2009-2013 се обучава в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ и завършва бакалавърска степен по Стопанско управление и Макроикономика.

В УНСС успешно завършва магистърска степен по Макроикономика / 2011-2012/. Има завършена и втора магистърска степен по Европейски бизнес и финанси от Университет „Нотингам Трент“, Великобритания в периода 2012-2014.

От 2013 г. Иван Божикин е редовен докторант в катедра „Икономика“, специалност Политическа икономия / Макро- и Микроикономика/.

От 2014 г. гл. ас. Божикин е редовен докторант в първата съвместна докторска програма между УНСС и Свободен университет- Брюксел. В резултат на това гл. ас. Божикин има възможността да подготви своя дисертационен труд в резултат от обучение в два водещи икономически университета- УНСС и Свободен университет- Брюксел.

Дисертационният труд на гл.ас. Божикин е на тема „Еко-фискална политика за устойчиво развитие: сравнителен анализ“.

Диплома № 236/03.05.2016 г. на УНСС, Общикономически факултет удостоверява присъждането на образователна и научна степен доктор по Политическа икономия /Микро и макроикономика/ на гл. ас. Божикин.

Легитимна диплома е представена и от Факултет по икономика и социални науки, Свободен университет- Брюксел от Ректора г-н Пол де Кноп от 14.04.2016 г.

Гл. ас. Иван Божикин владее отлично английски език, ниво C1- за напреднали.

Гл. ас. Иван Божикин е носител на национални награди- Грамота на Съюза на икономистите в България в конкурс „Млад икономист 2014 г.“, Почетна грамота на Съюза на икономистите в България, 2014 г. и Сертификат – Награда от Стопанска академия „Д. А. Ценов“ за отлично представяне в конкурс „Гласът на младите за силна икономика“.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академична длъжност „доцент“

Наблюдението и оценката на количествените изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“ са направени въз основа на приложената в документите на гл. ас. Божикин Карта, представяща в систематизиран вид изпълнението на съвкупните критерии за длъжността както въз основа на изискванията на НАЦИД, така и при отчитане на разширения формат изисквания на УНСС.

Приложената карта показва пълно изпълнение и значително надхвърляне на минималните изисквания за длъжност „доцент“ от гл. ас. Божикин. Дисертационният труд „Еко-фискална политика за устойчиво развитие: сравнителен анализ“ се оценява с 50 точки в група А.

В група В е приложен хабилитационен труд „Екосистемите за социално предприемачество в подкрепа на устойчивото развитие“, публикуван от АИ –УНСС, 2024 г., ISBN 978-619-232-857-3, който носи 100 т.

Група Г. също отговаря на критериите на НАЦИД като включва:

- В т.6 статия, публикувана в научно издание, реферирано в индексирани бази данни- / 15 т. поради съавторство/
- В т.7 – 4 авторски статии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране /40 т./, както и 6 доклада – 4 авторски / 40 т./ и 2 колективни – двама съавтори / 10 т. съвкупно/
- В т. 8 са представени 5 студии в индексирани бази данни- 1 авторска / 45 т./ и 4 в научен екип от двама, респективно трима съавтори- /82,5 т./ - 127,5 т.
- В т.9 е отчетена колективна студия в нереферирано списание с научно рецензиране- 3 т.
- В т.10 кандидатът представя част от монография /20 т./ и глава от книга в съавторство /10 т./

В резултат от оценката на публикациите се признават всички посочени източници, сумарно акумулиращи 265,5 т. спрямо изискуемите минимални изисквания от 200 т. Това показва, че минималните изисквания на НАЦИД и МОН спрямо Правилника за академичните длъжности са надхвърлени, включително това се отнася и за повишените изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“ на УНСС.

Броят на цитиранията също отговаря на изискванията на НАЦИД, като те са прецизно структурирани в раздел- Цитирания в реферирани и индексирани научни издания /група Д, т.11/. Прави впечатление, че високо индексираната колективна студия на Божикин, Macke и da Costa е цитирана в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни 70 пъти, което формира сбор от 1050 т.

Цитиранията в група Д, т.11 са подробно описани със съответен източник, в който се намира цитирането. Всички цитирания в тази група са от западни автори на английски език. Цитиране номер 16 е автоцитиране и предлагам да не се зачете.

Общата сума от изпълнението на количествените критерии от гл. ас Божикин по показатели А, Б, В, Г, Д, Е възлиза на 1465,5 т., с което трикратно са надхвърлени минималните изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“.

Успешно са изпълнени и допълнителните критерии на УНСС. Гл. ас. Божикин изпълнява успешно и разширения формат от количествени показатели на УНСС.

Участието на гл. ас Божикин в научно-изследователски проекта- национални и международен по програма ЕРАЗЪМ са допълнителен аргумент, доказващ научните интереси на кандидата. Със служебна бележка № НИДНП-106/ 31.05.2024 г. се удостоверява участието на кандидата във финансираня от НИД на УНСС проект „Неравенството в разпределението на богатството в България в периода 1990-2018 г. в периода 2020-2022“. Участието на кандидата в проект „Обучението на докторанти иноватори, визионери, таргет анализатори и реализатори – инвестиция с европейски измерения“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ е легитимирано чрез Служебна бележка №1/ 05.06.2024. Удостоверение № 52/ 19.06.2018 доказва участието на кандидата в научноизследователски проект „Предизвикателство пред автомобилното застраховане в условията на динамично икономическо развитие“. Приложен е и сертификат за участие в програма Еразъм от 13.03.2015.

Върху изпълнението на качествените изисквания акцент ще бъде поставен при наблюдението и верифицирането на съдържанието на представените научни публикации. Видно е тяхното теоретично съответствие спрямо изискванията на конкурса.

Прави впечатление, че на български език са дисертационният и хабилитационен труд, както и три статии, три доклада и една публикация от колективните монографии. Всички останали публикации са на английски език.

Гл. ас. Божикин е член на Съюза на икономистите в България, управляващ гост-редактор в списание Clean and Responsible Consumption, а също член на редакционния и консултативен съвет.

Гл. ас. Божикин е бил гост-изследовател в Свободния университет в Брюксел в периода 2016-2018 г.

Активно е участието на кандидата в научни и програмни съвети при организирането на национални и международни научни конференции.

Гл. ас. Божикин заявява успешно участие, придружено от Сертификат в съвместна бакалавърска програма между УНСС и университета в Тянзин, Китай, където преподава „Основи на икономическата теория“.

Гл. ас. Божикин е бил лектор на летен семинар „Устойчиво развитие в Черно море“.

Кандидатът е участник в програмата за международно сътрудничество с университет в Бразилия.

Всичко това разкрива високата степен на ангажираност на гл. ас. Божикин с преподавателската и научно-изследователска дейност в УНСС и извън него.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Гл.ас. Божикин представя Удостоверение за стаж № ЧР 65/ 14.01.2025, което е доказателство за 8 год. 3 мес. 24 дни трудов стаж в УНСС, от които 4 год. 8 мес. и 27 дни като главен асистент в катедра „Икономикс“, Общикономически факултет.

Преподаваните учебни дисциплини от гл. ас. Божикин са: „Микроикономика“, „Макроикономика“, „Основи на икономическата теория“, „Икономикс“, „Икономическа политика“, „Световна икономика“, „Икономика и политически сектор“, „Корпоративна социална отговорност“.

В Картата за изпълнение на количествените изисквания кандидатът предоставя информация за лекции/упражнение на български език в ОКС “бакалавър” съответно 1384 ч. лекции и 762 ч. упражнения, както и 262 ч. лекции на английски език в ОКС “бакалавър”. Лекциите на английски език са по учебни дисциплини „Основи на икономическата теория“, „Икономическа политика“ и „Микроикономика“.

5. Обща характеристика на представените публикации

5.1. Основни направления на изследователската дейност

Публикациите на гл. ас. Божикин са посветени на актуални икономически проблеми и могат да бъдат систематизирани в няколко основни направления- Екосистеми на социалното предприемачество, ролята на държавата като ключова заинтересована страна за съхраняване на агролесовъдските системи в България, актуални креативни теории и икономическа политика.

Посочените тематични направления са аргумент за изключително широкия диапазон на интереси на гл. ас. Божикин по значими за България като член на Европейския съюз проблеми.

5.2. Научни и/ или научно-приложни резултати

1. Обогаляване на теоретическата рамка на социалното предприемачество посредством систематизиране на различни теории и научни концепции в областта на социалното предприемачество.

2. Разкрити са най-важните икономически субекти на социалното предприемачество в България по сектори, типове, регионални характеристики и др.

3. Представен е богатият опит на европейските страни и насока към укрепване и поддръжка на социалното предприемачество.

5.3. Оценка на монографиите

Монографичният труд на гл. ас. Божикин „Екосистемите за социално предприемачество в подкрепа на устойчивото развитие“, публикуван от АИ –УНСС, е посветен на изключително актуална проблематика, която е във фокус както в България, така и в ЕС.

Проблематиката, на която е посветена монографията, е недостатъчно анализирана в изследователското поле. В монографията за застъпени теми, които са обект на активна дискусия, което е видно от литературния обзор, в който преобладава литература на английски език. Изпълнението на изследователските задачи допълнително се усложнява от липсата на адекватна статистическа информация, което е предизвикало автора да използва методи като интервю, case study, изследване на фокус групи и др.

Тези аргумента са достатъчни, за да очертаят голямото значение на подобно изследване както за икономическата теория, така и за стопанската практика.

Темата, върху която се е фокусирал авторът, е интердисциплинарна и изисква висока компетентност в теоретични области като Макроикономика, Микроикономика, Статистика, Мениджмънт, Корпоративна социална отговорност и др.

Въз основа на нов модерен подход на анализ на литературни източници, утвърден при разработване на PhD Thesis във водещи европейски университети, е направена систематизация на актуална академична литература. Открити са и са наблюдавани голямо количество публикации с висок Impact Factor, спрямо които е приложен дескриптивен анализ, заложили са филтри по основни понятия, тематични области, концепции, след което изводите са обобщени двустранно – както в табличен вид, за по-голяма яснота, така и в аналитичен аспект през призмата на теоретическите обобщения.

Приложеният подход до висока степен е допринесъл за комплексното разкриване на основните теоретико-методически пунктове, които са фундамент за последващо емпирично наблюдение.

Обект на изследване в монографията са екосистемите за социално предприемачество през призмата на устойчивото развитие. Тезата на автора е, че социалното предприемачество е основен инструмент за постигане на устойчиво развитие и решаване на важни социални и екологични проблеми като бедност, околна среда, образование и др. /с.9/ Научно коректно са представени обект , предмет на изследване, използвани методи и подходи. /с.10/ Формулираните 5 изследователски цели са в пълно съответствие с поставените 8 целеви задачи.

Монографията е структурирана в три симетрични глави, увод, заключение и литература към всяка глава.

Правилна е базисната констатация на автора, че социалните предприятия имат предназначението да функционират за постигане на Целите на устойчивото развитие. /с.15/

В табличен вид са систематизирани историческите аспекти на социалното предприемачество /с.18/, дефинициите за социална предприемачество /с. 19-20/, за социално предприятие / с.22/, за социални предприемачи / с.23-24/. Направени са важни ограничения, че социалното предприемачество не е благотворителност, управление с нестопанска цел , не е и корпоративна социална отговорност. / с.28/

Идентифицирани са основните икономически субекти, които са във връзка със социалното предприемачество- от частния, публичния и неправителствен сектор. /с.33-с.57/

Висока оценка се дава на изводите, които авторът формулира самостоятелно след всяка глава. / с.47/

Обект на изследване във втора глава са основните типове екосистеми от позициите на синергичния ефект при решаването на социални и екологични проблеми, в резултат от съвместни действия на икономическите субекти. /с.58/

Авторът се концентрира към пет основни типа екосистеми въз основа на секторен признак /с.62/, иновации/ технологии в полза на решаването на социално-екологични проблеми /с.64/, образователни институции- държавни и частни / с.66/, географски разпределения /с.68/ и други измерения.

Коректно са определени йерархичните звена на държавна намеса. / с.80/ За период от 2011 г. до 2023 г. са систематизирани политиките на ЕС въз основа на значими европейски документи. / с.81/

Емпиричното изследване на социалното предприемачество в България е обект на анализ в Трета глава на монографията. Въз основа на представената методология са идентифицирани основни типове екосистеми за социално предприемачество в България, представена е ролята на държавата, формулирани са конкретни препоръки за стартиране и успешно функциониране на социалните предприятия. В табличен вид са представени характеристиките на основните бенефициенти, както и основните държавни лостове /нормативни актове и закони/ за насърчаване на социалните предприятия.

6. Оценка на научните приноси

Всички публикации на гл. ас Божикин имат научна стойност. Прави впечатление, че в повечето от тях е използван модерен метод на систематизация и анализ на икономическа та литература.

Кандидатът определя три области, в които претендира да има научни приноси – социално предприемачество като топ- център, агролесовъдна система и нейната еко-ефективност и креативни територии.

Научните приноси на кандидата при това не само в монографията, но и в комплексния пакет от публикации са безспорни и не подлежат на съмнение. Негова е научната идея и реализирането и.

Протокол № 9 на Съвета по хабилитация при УНСС дава положително становище. Няма данни за плагиатство.

7. Критични бележки и препоръки

Най-значимата бележка на рецензента е по отношение на научните приноси, които не са прецизно формулирани. Изводът „правителствата имат много роли“ не е коректен.

Рецензентът предлага следната формулировка по Първо направление.

Въз основа на непоклатими аргументи е доказана ролята на правителството като ключов гарант за успешното функциониране на социалното предприемачество и са разкрити основните насоки, изискващи проактивна държавна подкрепа с цел решаването на сложните екологични и социални проблеми в България въз основа на изучен европейски опит.

Изучен и представен е позитивен европейски опит в тази насока.

Напълно излишно е споменаването на Santos. Съществено е разкриването на оптимални механизми за въздействие в подкрепа на социалното предприемачество в България.

Не е нужно споменаването на институционалната теория на Stefan и прилагането на институционален подход към социалното предприемачество. Важното е формулирането на добре аргументирани регулаторни механизми за стимулиране на социалното предприемачество както на европейско ниво, така и в България, което е реално постижение на автора.

Научен принос, признат от рецензента, е високата степен на самостоятелна систематизация и периодизация на академичната литература в областта на социалното предприемачество в резултат от прилагане на европейски подход на анализ.

Описателният формат на презентиране на научните резултати не допринася за тяхното открояване. Съществени са формулираните препоръки от кандидата към

стопанската практика в контекста на усъвършенстване на формите на социално предприемачество в България.

Висока оценка се дава и се отчита като принос съпоставянето на европейската и българска нормативна база и пътищата за транслиране на европейските директиви в България.

По второто направление рецензентът предлага следната формулировка като научен принос. Извършени са наблюдение и верификация на екологичните измерения на устойчивостта в агролесовъдните системи в България.

По трето направление рецензентът предлага следната формулировка. Разкрити са ключовите заинтересовани страни в творческите територии, типовете партньорства между тях, базисните иновации и основни регулаторни механизми.

Научният принос в учебното помагало според рецензента е следният. Систематизиран е панел от базисни макроикономически теми – фискална, парична, монетарна политика, политика на доходите, инвестиционна политика- с цел подпомагане на студентите при усвояването на макроикономическата теория. Приложен е високоефективен методически подход на представяне и коментар на учебното съдържание. Систематизирани са тестови въпроси, примерни теми за дискусии и курсови проекти с цел формиране на системни знания.

Препоръки:

За в бъдеще не се препоръчва представяне на монографичен труд с литературен обзор в края на всяка глава. Утвърдена е практиката представянето на литературата да е в края на монографията.

При следващи проекти се препоръчва формулирането на базисни хипотези от страна на автора, които след емпиричното наблюдение могат да бъдат потвърдени, но и отхвърлени, за което трябва да бъдат изложени конкретни доказателства.

Рецензентът препоръчва подготовка на Резюмета на всички публикации на български език и английски език, защото те в 15-дневен срок от защитата трябва да бъдат изпратени в НАЦИД.

При формулиране на приносите да се посочва точно в кои публикации са заложили тези научни постижения съобразно номерацията на публикациите в НАЦИД.

Публикациите на български език са редуцирани и приоритетно представени в рамките на УНСС. Легитимирането на млад научен работник изисква по-широка представителност на изявите му, за да се наложи успешно в академичната колегия със специфичната си експертиза.

Да се цитират българските автори с публикации по темата.

Въпроси:

1. Възможно ли е гл. ас. Божикин да очертае тънката граница между социално предприемачество и корпоративна социална отговорност- общо и специфично между тях.
2. В процеса на наблюдение на реален стопански опит има ли случай на трансформиране на социално предприятие в МСП на пазарен принцип? Възможен ли е преход с обратна релация ?

Заклучение:

Гореизложеното е доказателство за пълното съблюдаване на изискванията на Закона за развитие на научния състав на Република България, Правилника за неговото прилагане относно минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“, както и допълнителните повишени изисквания на УНСС при провеждането на конкурса и съответствието на постигнатите резултати от кандидата .

Като кандидат по обявения конкурс гл. ас. Божикин изпълнява комплексно всички административни изисквания за заемане на длъжност „доцент“, приложени към професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Политическа икономика /микроикономика, макроикономика/“, въз основа на което оповестявам положителна си оценка и ще дам положителен вот.

Въз основа на всичко това предлагам на уважаемите членове на научното жури гл. ас. д-р Иван Атанасов Божикин да заеме академичната длъжност „доцент“ по обявения от УНСС конкурс .

24.04.2025 г.

София

Подпис:

проф. д-р Радостина Бакърджиева

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

By: Prof. Dr. Radostina Telerig Bakardzhieva

Field of Higher Education: 3. "Social, Economic, and Legal Sciences"

Professional Field: 3.8 Economics

Scientific Specialty: "Corporate Governance / Corporate Social Responsibility"

Institute for Economic Research at the Bulgarian Academy of Sciences (BAS)

Regarding: Competition for the academic position of "Associate Professor" in the professional field of 3.8 Economics, scientific specialty "Political Economy (Microeconomics and Macroeconomics)" at the University of National and World Economy (UNWE).

1. Information about the Competition

The competition was announced to meet the needs of the Department of Economics at the Faculty of General Economics of the University of National and World Economy (UNWE), in accordance with Decision No. 6/11.12.2024 of the Academic Council and published in the State Gazette, Issue 3 of 10.01.2025.

The review has been prepared on the basis of Order No. 764 dated 07.03.2025, issued by the Vice-Rector for Research at UNWE, for the appointment of the members of the scientific jury, and Protocol No. 23 dated 17.03.2025 from the first meeting of the jury members, at which reviewers and authors of opinions were appointed.

2. Information about the Candidate

Chief Assistant Professor Ivan Atanasov Bozhikin was born on February 26, 1988, in the town of Peshtera, Bulgaria.

He completed his secondary education at the Vocational High School of Economics and Management in Pazardzhik.

Between 2009 and 2013, he studied at the Paisii Hilendarski University of Plovdiv and earned a Bachelor's degree in Business Administration and in Macroeconomics.

At the University of National and World Economy (UNWE) he successfully completed a Master's degree in Macroeconomics (2011–2012).

He also holds a second master's degree in European Business and Finance from Nottingham Trent University, UK /2012-2014/

Since 2013, Ivan Bozhikin has been a full-time doctoral student at the Department of Economics, specializing in Political Economy (Macro- and Microeconomics).

Since 2014, Chief Assistant Professor Bozhikin has been enrolled in the first joint doctoral program between UNWE and the Free University of Brussels (Vrije Universiteit Brussel). As a result, he had the opportunity to prepare his dissertation as part of his training at two leading economic universities – UNWE and the Free University of Brussels.

His dissertation is titled "Eco-Fiscal Policy for Sustainable Development: A Comparative Analysis."

Diploma No. 236 dated May 3, 2016, from UNWE, Faculty of General Economics, certifies the awarding of the educational and scientific degree of Doctor in Political Economy (Micro- and Macroeconomics) to Chief Assistant Professor Bozhikin.

The Faculty of Economics and Social Sciences at the Free University of Brussels also issued a legitimate diploma, which Rector Mr. Paul De Knop signed on April 14, 2016.

Chief Assistant Professor Ivan Bozhikin is fluent in English at an advanced level (C1).

He is the recipient of national awards, including: Certificate of Merit from the Union of Economists in Bulgaria in the "Young Economist 2014" competition, Honorary Certificate from the Union of Economists in Bulgaria, 2014, Certificate of Excellence from the D. A. Tsenov Academy of Economics for outstanding performance in the competition "The Voice of Youth for a Strong Economy."

3. Fulfillment of the Requirements for the Academic Position of "Associate Professor"

The observation and evaluation of the quantitative requirements for the academic position of "Associate Professor" have been conducted based on the document submitted by Chief Assistant Professor Bozhikin, which includes a comprehensive requirements map demonstrating compliance with the overall criteria for the position. These criteria take into account both the requirements of the National Centre for Information and Documentation (NACID) and the expanded requirements set by UNWE.

The submitted requirements map indicates full compliance and a significant exceeding of the minimum requirements for the "Associate Professor" position by Chief Assistant Professor Bozhikin. The dissertation, "Eco-Fiscal Policy for Sustainable Development: A Comparative Analysis," is evaluated at 50 points under Group A.

In Group B, the habilitation thesis "*Social Entrepreneurship Ecosystems in Support of Sustainable Development*," published by the UNWE Publishing House in 2024 (ISBN 978-619-232-857-3), earned 100 points.

Group G also meets NACID's criteria and includes:

- In item 6: an article published in a scientific journal indexed in a recognized database – 15 points (due to co-authorship);
- In item 7: 4 single-author articles published in non-indexed but peer-reviewed journals – 40 points; and 6 conference papers – 4 single-author (40 points) and 2 co-authored by two persons (10 points in total);
- In item 8: 5 studies published in indexed databases – 1 single-author (45 points) and 4 co-authored in teams of two or three – 82.5 points, totaling 127.5 points;
- In item 9: a co-authored study in a non-indexed but peer-reviewed journal – 3 points;
- In item 10: a partial monograph – 20 points, and a co-authored book chapter – 10 points.

As a result of the evaluation of the publications, all listed sources are recognized, accumulating a total of 265.5 points against the minimum required 200 points. This clearly demonstrates that the minimum requirements of NACID and the Ministry of Education and Science, according to the Regulations for Academic Positions, have been exceeded. This also applies to the elevated standards for the position of "Associate Professor" at UNWE.

The number of citations also meets NACID's requirements. These are precisely structured in the section "Citations in Referenced and Indexed Scientific Publications" (Group D, item 11). Notably, the highly indexed co-authored study by Bozhikin, Macke, and da Costa has been cited 70 times in scientific publications indexed in world-renowned databases, generating 1050 points.

Citations in Group D, item 11 are thoroughly described, including the source of each citation. All citations in this group are from Western authors and in English. Citation No. 16 is a self-citation and is recommended not to be considered.

The total score for the quantitative indicators met by Chief Assistant Professor Bozhikin in groups A, B, C, G, D, E amounts to 1465.5 points, exceeding the minimum requirements for the position of "Associate Professor" by threefold.

The additional criteria of UNWE have also been successfully fulfilled. Chief Assistant Professor Bozhikin has also met the expanded format of UNWE's quantitative indicators.

The candidate's participation in national and international research and educational projects, including under the ERASMUS program, further substantiates the candidate's scientific interests. Official note No. NIDNP-106/31.05.2024 confirms the candidate's participation in the UNWE-funded project "*Inequality in Wealth Distribution in Bulgaria in the Period 1990–2018*" during 2020–2022. The candidate's involvement in the project "*Training of Doctoral Students as Innovators, Visionaries, Target Analysts, and Implementers – An Investment with European Dimensions*," under the Human Resources Development Operational Program, is legitimized by Official Note No. 1/05.06.2024. Certificate No. 52/19.06.2018 confirms participation in the research project "*Challenges to Motor Insurance in the Context of Dynamic Economic Development*." A certificate of participation in the Erasmus program dated 13.03.2015 is also attached.

The emphasis will be on fulfilling qualitative requirements, and the content of the presented scientific publications will be reviewed and verified. It is evident that they comply with the competition requirements.

It is worth noting that the dissertation and the habilitation thesis/monograph, along with three articles, three conference papers, and one publication from collective monographs, are in Bulgarian. All other publications are in English.

Chief Assistant Professor Bozhikin is a member of the Union of Economists in Bulgaria, a managing guest editor of the journal *Cleaner and Responsible Consumption*, and a member of its editorial and advisory boards.

Chief Assistant Professor Bozhikin was a visiting researcher at the Free University of Brussels from 2016 to 2018.

The candidate actively participates in scientific and program committees organizing national and international scientific conferences.

Chief Assistant Professor Bozhikin has also successfully participated, with a certificate, in a joint bachelor's program between UNWE and Tianjin University, China, where he teaches "*Fundamentals of Economic Theory*."

The candidate has also lectured at the summer seminar "*Sustainable Development in the Black Sea Region*."

Bozhikin participated in an international cooperation program with a university in Brazil.

All of this highlights the high level of engagement of Chief Assistant Professor Bozhikin in both teaching and research activities at UNWE and beyond.

4. Evaluation of the Candidate's Teaching Activity

Chief Assistant Professor Bozhikin presents Certificate of Employment No. HR 65/14.01.2025, which serves as proof of 8 years, 3 months, and 24 days of employment at UNWE, of which 4 years, 8 months, and 27 days have been as a Chief Assistant Professor in the "Economics" Department of the Faculty of General Economics.

The courses taught by Chief Assistant Professor Bozhikin include: "Microeconomics," "Macroeconomics," "Fundamentals of Economic Theory," "Economics," "Economic Policy," "World Economy," "Economy and the Political Sector," and "Corporate Social Responsibility."

In the Quantitative Requirements Performance Map, the candidate provides information about delivering lectures in Bulgarian for the "Bachelor" degree program: 1384 hours of lectures and 762 hours of seminars, as well as 262 hours of lectures in English. The English-language lectures are in the following subjects: "Fundamentals of Economic Theory," "Economic Policy," and "Microeconomics."

5. General Characteristics of the Presented Publications

5.1. Main Areas of Research Activity

The publications of Chief Assistant Professor Bozhikin are dedicated to current economic issues and can be categorized into several main areas: ecosystems of social entrepreneurship, the role of the state as a key stakeholder in the preservation of agroforestry systems in Bulgaria, contemporary creative theories, and economic policy.

These thematic areas serve as evidence of the exceptionally broad range of interests demonstrated by Chief Assistant Professor Bozhikin on significant issues for Bulgaria as a member of the European Union.

5.2. Scientific and/or Applied Scientific Results

1. Enriching the theoretical framework of social entrepreneurship through the systematization of various theories and scientific concepts in the field.
2. Identification of the most significant social actors in social entrepreneurship in Bulgaria by sectors, types, regional characteristics, and others.
3. Presentation of the extensive experience of European countries in strengthening and supporting social entrepreneurship.

5.3. Evaluation of the Monographs

The monographic thesis by Chief Assistant Professor Bozhikin, “*Social Entrepreneurship Ecosystems in Support of Sustainable Development*”, published by the Academic Publishing House of UNWE, addresses a highly topical issue that is in focus both in Bulgaria and the EU.

The subject matter of the monograph is under-researched in the academic field. The monograph addresses topics that are currently the subject of active discussion, which is evident from the literature review, where the majority of sources are in English. The completion of the research tasks is further complicated by the lack of adequate statistical data, which prompted the author to employ methods such as interviews, case studies, focus group research, and others.

These arguments sufficiently highlight the great significance of such a study for both economic theory and business practice.

The author's topic is interdisciplinary and requires high competence in theoretical areas such as Macroeconomics, Microeconomics, Statistics, Management, Corporate Social Responsibility, and others.

Based on a modern approach to analyzing literary sources, established in the development of PhD theses at leading European universities, a systematization of up-to-date academic literature has been carried out. A large number of high-impact publications have been discovered and analyzed, with a descriptive analysis applied using filters based on key concepts, thematic areas, and theoretical frameworks. The findings are summarized in two ways — both in tabular form for clarity, and analytically through theoretical generalizations.

This approach has significantly contributed to the comprehensive revelation of the main theoretical-methodological points, which form the foundation for subsequent empirical observation.

The object of study in the monograph is the social entrepreneurship ecosystems through the lens of sustainable development. The author's thesis is that social entrepreneurship is a key tool for achieving sustainable development and solving major social and environmental issues such as poverty, the environment, education, and others (p.9). The object, subject of research, as well as the research methods and approaches used, are scientifically accurately presented (p.10). The five formulated research goals fully correspond with the eight targeted tasks.

The monograph is structured into three symmetrical chapters, with an introduction, conclusion, and references for each chapter.

The author's fundamental assertion that social enterprises are intended to function in order to achieve the Sustainable Development Goals is valid (p.15).

The historical aspects of social entrepreneurship (p.18), definitions of social entrepreneurship (pp. 19–20), of a social enterprise (p.22), and of social entrepreneurs (pp. 23–24) are systematically presented in tabular form. Important clarifications are made that social entrepreneurship is not charity, nonprofit management, nor corporate social responsibility (p.28).

The main economic entities related to social entrepreneurship from the private, public, and nonprofit sectors are identified (pp. 33–57).

The conclusions the author independently formulates at the end of each chapter are highly valued (p.47).

The second chapter examines the main types of ecosystems from the perspective of the synergistic effect of joint actions by economic actors in solving social and ecological problems (p.58).

The author focuses on five main types of ecosystems based on sectoral characteristics (p.62), innovations/technologies that help solve socio-ecological problems (p.64), educational institutions — both public and private (p.66), geographic distribution (p.68), and other dimensions.

The hierarchical levels of state intervention are correctly identified (p.80). EU policies from 2011 to 2023 are systematized based on significant European documents (p.81).

The empirical study of social entrepreneurship in Bulgaria is analyzed in the third chapter of the monograph. Based on the presented methodology, key types of ecosystems for social entrepreneurship in Bulgaria are identified, the state's role is given, and specific recommendations are formulated for the initiation and successful operation of social enterprises. The characteristics of the main beneficiaries, as well as the primary government levers (regulatory acts and laws) for promoting social enterprises, are presented in tabular form.

6. Evaluation of the Scientific Contributions

All publications by Chief Assistant Professor Bozhikin possess scientific value. It is noteworthy that most of them employ a modern method of systematization and analysis of economic literature.

The candidate identifies three areas in which he claims to have made scientific contributions: social entrepreneurship as a core focus, the agroforestry system and its eco-efficiency, and creative territories.

The candidate's scientific contributions, not only in the monograph but also in the comprehensive set of publications, are undeniable and beyond dispute. The scientific concept and its realization are his own.

Protocol No. 9 of the Habilitation Council at UNWE provides a positive opinion. There is no evidence of plagiarism.

7. Critical Remarks and Recommendations

The most significant remark concerns the scientific contributions, which are not precisely formulated. The conclusion that “governments have many roles...” is not accurate. The reviewer suggests the following formulation for the first area of focus:

Based on solid arguments, the role of the government as a key guarantor for the successful functioning of social entrepreneurship has been proven, and the main directions requiring proactive state support have been identified, aiming to address the complex environmental and social problems in Bulgaria, based on studied European experience.

A positive European experience in this direction has been studied and presented.

Mentioning Santos is completely unnecessary. What is essential is the identification of optimal mechanisms for supporting social entrepreneurship in Bulgaria. It is also unnecessary to refer to Stefan's institutional theory and the application of the institutional approach to social entrepreneurship. What matters is the formulation of well-argued regulatory mechanisms to stimulate social entrepreneurship both at the European level and in Bulgaria, which is the author's real achievement.

A scientific contribution acknowledged by the reviewer is the high degree of independent systematization and periodization of academic literature in social entrepreneurship as a result of applying a European analytical approach.

The descriptive format of presenting scientific results does not contribute to their clear distinction. The candidate's recommendations to business practice regarding improving the forms of social entrepreneurship in Bulgaria are substantial.

The comparison of European and Bulgarian regulatory frameworks and the pathways for translating European directives into Bulgarian legislation also receives a high evaluation and is recognized as a contribution.

For the second area of focus, the reviewer suggests the following formulation as a scientific contribution: The environmental dimensions of sustainability in agroforestry systems in Bulgaria have been observed and verified.

For the third area of focus, the reviewer suggests the following formulation. The key stakeholders in creative territories, the types of partnerships between them, fundamental innovations, and main regulatory mechanisms have been identified.

The scientific contribution in the textbook, according to the reviewer, is the following: A panel of basic macroeconomic topics—fiscal, monetary, income, and investment policy—has been systematized to support students in mastering macroeconomic theory. A highly effective methodological approach to presenting and commenting on the educational content has been applied. Test questions, sample discussion topics, and course project themes have been systematized to facilitate the formation of systematic knowledge.

Recommendations:

In the future, it is not recommended to present a monographic work with a literature review at the end of each chapter. The established practice is to present the literature at the end of the monograph.

For future projects, it is recommended that the author formulate basic hypotheses, which can be either confirmed or rejected following empirical observation. In both cases, specific evidence should be presented.

The reviewer recommends preparing abstracts of all publications in Bulgarian and English, as they must be submitted to NACID within 15 days of the defense.

When formulating the contributions, it is important to specify exactly which publications contain these scientific achievements, according to the publication numbering in NACID.

The publications in Bulgarian are reduced and are primarily limited to those within the University of National and World Economy (UNWE). For a young researcher to establish themselves successfully within the academic community with their specific expertise, a broader representation of their work is necessary.

Bulgarian authors with publications on the topic should be cited.

Questions:

1. Can Chief Assistant Professor Bozhikin outline the fine line between social entrepreneurship and corporate social responsibility—what they share in common and how they differ?

2. In the process of observing real economic practice, has there been a case of a social enterprise transforming into an SME based on market principles? Is a reverse transition also possible?

Conclusion:

The abovementioned demonstrates full compliance with the requirements for the development of the academic staff of the Republic of Bulgaria, as well as the regulations for its application regarding the minimum national requirements for obtaining the educational and scientific degree "Doctor" and the additional elevated requirements of UNWE for the conduct of the competition, and the conformity of the candidate's achieved results.

As a candidate in the announced competition, Chief Assistant Professor Bozhikin fully meets all administrative requirements for holding the academic position of "Associate Professor," as applied to the professional field 3.8. Economics, scientific specialty "Political Economy (Microeconomics, Macroeconomics)," based on which I declare my positive assessment and will cast a positive vote.

Based on all of the above, I propose to the esteemed members of the academic jury that Chief Assistant Professor Ivan Atanasov Bozhikin be appointed to the academic position of "Associate Professor" under the competition announced by UNWE.

April 24, 2025

Sofia

Bakardjieva

Signature:

Prof. Dr. Radostina